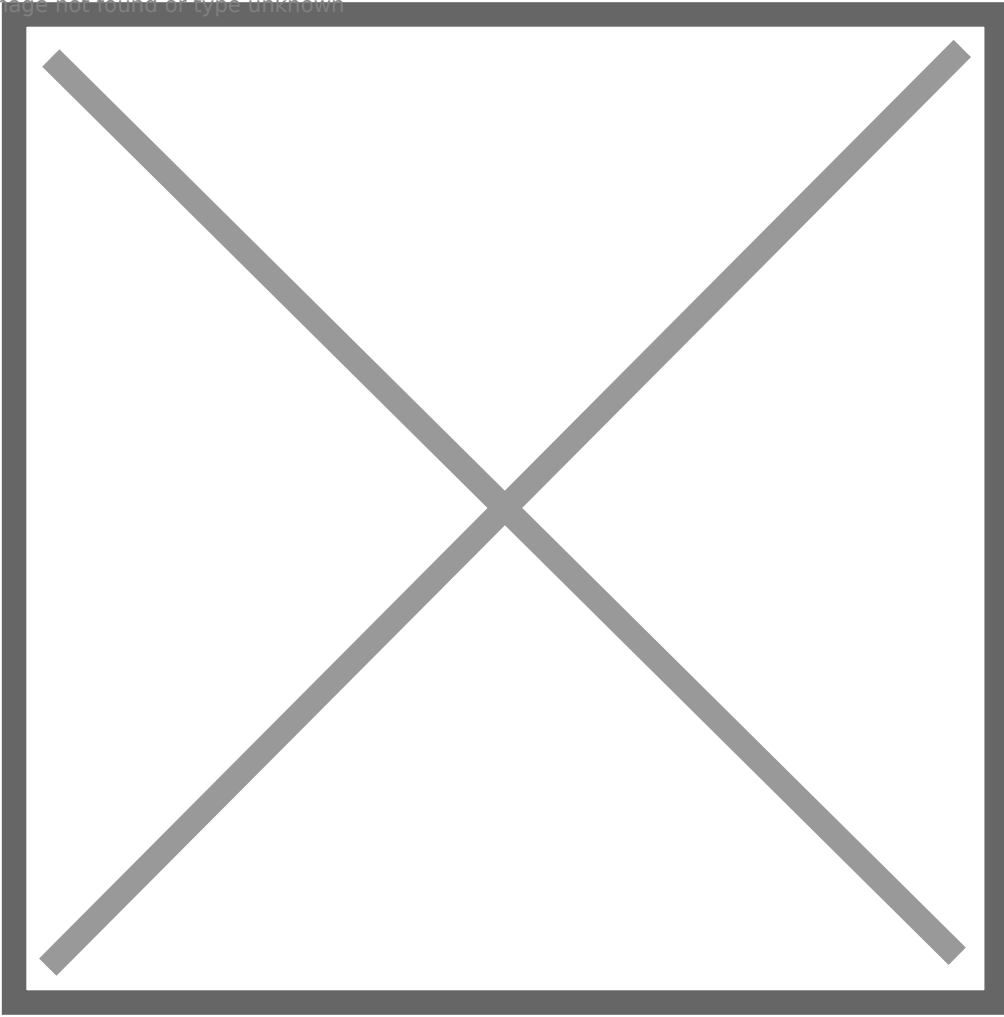

Хавф намози | Фикҳ дарслари (282-дарс)

Image not found or type unknown

19:00 / 16.05.2024 3549

لَعَجٍ وُدْعُلَا فَوْخٌ دَتُّ شَا إِذَا
يَلَصَّوْ وُدْعُلَا وَحَنٌّ هُمُّ أُمَّمِ إِذَا
يِيَّ أَنْ ثَلَا يِفَّ عَكْرِي رُخَابُ
تَضَمَّوْ هِرْيَغِي يِفَّ نِيَّتِ عَكْرُو

يَلَصَّ وَكُلَّتْ تَعَاجِوْ ، هَيْلِ إِهْدَه
هَدْخَ وَ مَلَسَّ وَيَقْبَ أَمْ مِهَب
يَرْخُ أَلَا تَعَاجِوْ ، هَيْلِ إِتَضَمَّو
مُتَّ ، هَءَارِقَ أَلْبُتَّمَتَّ أَوْ
أِهَبُتَّمَتَّ أَوْ يَرْخُ أَلَا

أَنْ أَبْكَرَ أَوْلَّ صُفْوَخْ لَأَدَازُ نِإَوْ
هَجَّيَّ أَيْلِ إِمَّيَّابُ ، يَدَارْفُ
لَاتِقْ لَأَهْدِسْ فُيَّوْ . أُوْرَدَقْ
بُوكُّرْ لَأَوْيْ شَمْلْ أَوْ

Душман хавфи шиддатлашса, имом бир тоифани душман томонга қўйиб, бошқа тоифа билан икки ракъатли намозда бир ракъат, бошқасида икки ракъат намоз ўқийди.

Кейин буниси бориб, униси келади ва имом улар билан намознинг қолган қисмини ўқийди ҳамда бир ўзи салом беради. У билан намозда бўлган тоифа душман томон боради. Бошқа тоифа келиб, намозни қироатсиз тугатади. Кейин нариги тоифа келиб, намозни қироат билан тугатади.

Агар хавф яна ҳам зиёда бўлиб кетса, уловга минган ҳолда, имо билан, қай тарафга қодир бўлсалар, ўша ёққа юзланиб, якка-якка

намоз ўқийдилар. Уни қитол, юриш ва уловга миниш бузади.

«Хавф намози» деганда мусулмонларнинг душман ҳужумидан хавфда турганларидаги, душман билан уруш ҳолати бўлиб, аскар тортилиб тургандаги намоз тушунилади.

Уруш ҳолати фавқулодда ҳолат бўлгани учун, у ҳолатдаги намоз ҳам одатдаги намоздан бошқача бўлади.

Хавф намози шариатга киритилишига оят ва ҳадислар далил бўлган.

لَمَّا أُخْرِجُوا طَائِفَةٌ وَلَتَاتٍ وَرَأَيْكُمْ مِنْ فَلْيَكُونُوا سَجْدُوا فَإِذَا أَسْلِحْتَهُمْ وَلْيَأْخُذُوا مَعَكُمْ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ فَلَنَقُمَ الصَّلَاةَ لَهُمْ فَأَقَمْتُمْ فِيهِمْ كُنْتُمْ وَإِذَا مَعَكُمْ فَلْيَصَلُّوا يَصَلُّوا

Аллоҳ таоло Нисо сурасида:

«Улар ичида бўлсанг-у, уларга намозни қоим қилмоқчи бўлсанг, улардан бир тоифаси сен билан турсин ва силоҳларини ўзларида тутсинлар. Сажда қилганларидан кейин ортингизга ўтсинлар. Намоз ўқимаган бошқа тоифа келиб, сен билан намоз ўқисин», деган (102-оят).

Намоз ўта муҳим ибодат бўлгани учун, душман хавф солиб турса ҳам уни ўқишга амр қилинган. Уруш пайтида, ҳаёт, ватан хавф-хатар остида турганда ҳам намоз ўқишга амр бўлиши шуни кўрсатади.

Жамоат намозининг аҳамияти улуғ бўлгани учун душман хавф солиб турганда ҳам уни ўқишга амр қилинган. Уруш ҳолатида, душман билан тўқнашиш эҳтимоли кучли бўлган вақтда ҳам жамоат намози ўқишга амр қилиниши шуни кўрсатади.

Энди «Мухтасари Виқоя»нинг матнини шарҳлашга ўтайлик.

Душман хавфи шиддатлашса, имом бир тоифани душман томонга қўйиб, бошқа тоифа билан икки ракъатли намозда бир ракъат, бошқасида икки ракъат намоз ўқийди. Кейин буниси бориб, униси келади ва имом улар билан намознинг қолган қисмини ўқийди ҳамда бир ўзи салом беради. У билан намозда бўлган тоифа душман томон боради. Бошқа тоифа келиб, намозни қироатсиз тугатади. Кейин нариги тоифа келиб, намозни қироат билан тугатади.

هُلِّلَا يَضَرَّ رَمُعِ نُبَا نَع
لُؤْسَرِ يُّلَّصَ : لَأَقِ أُمُّهُ نَع
هُيَلَعُ هَلِّلَا يُّلَّصَ هَلِّلَا
يَفِ فَوْخِ لَأَ ةَأَلَّصَ مَّ لَسَو
ةَفِيَّ أَطُتَ مَأَقَفِ ، هِمَّ أَيَّ أَضْغَبِ
يُودَعُ لَأَ ءَأَزَابُ ةَفِيَّ أَطُو هَعَم
ةَعَكَّرُ هَعَمَ نِي ذَلِإِبِ يُّلَّصَ فِ
نُؤُخِ أَلَأَ ءَأَجُو ، أُؤَبَّ هَذُّ مَّث
مَّث ، ةَعَكَّرُ مَّ هِبِ يُّلَّصَ فِ
ةَعَكَّرِ نَأَتِ فِيَّ أَطَلِإِ تَضَقِ
رَمُعِ نُبَا لَأَقَو : لَأَقِ . ةَعَكَّرِ
كَلِذُّ نَمَ رَثُكَأُ فَوْخِ نَأَكِ أَذِإِفِ
يُّمُوتِ أُمِّيَّ أَقُو وَأَبِيكَ أَرِ لَّصَفِ

هُسْمُ خُلَا ءَاوَرٍ ءَامِيَا

Ибн Умар розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам (ўзлари иштирок этган уруш) кунларидан бирида хавф намозини ўқидилар. Шунда бир тоифа у зот билан турди. Бошқа тоифа эса душман томонда турди. У зот ўзлари билан турганлар ила бир ракъат ўқидилар. Сўнгра улар кетдилар ва бошқалар келдилар. Бас, улар билан ҳам бир ракъат ўқидилар. Сўнгра икки тоифа ҳам бир ракъат-бир ракъатдан ўқиб олдилар».

Ибн Умар айтдики: «Агар хавф бундан ҳам кўпроқ бўлса, (улов) минган ҳолингда ёки тик туриб, имо билан намоз ўқи».

Бешовлари ривоят қилишган.

هُسْمُ خُلَا ءَاوَرٍ ءَامِيَا
يُضَرُّ رَعْرَكَ بِيَابِ نَع
يُبْنِي لِيْلَ صِلَاقِ هُنَع
يَفْمَلَسْ وَهَيْلَعُ هَلْ لِيْلَ ص
مُهَضْعَبُ فَصَفِ رَهْ ظَلِ فُوخ
وَدَعْلَا ءَاوَرٍ مُهَضْعَبُ وَهْ فُلَخ
هَفْلَخُ نَمِبِ يْلَ صَف
مَلَسْ مُثْنِي تَعْكَر

هُعَمَ اَوَّلَ صَنِ دَلَّ اَقَلَطُنَ اَف
مِهِبَا حُصَا فِقْوَمِ اَوْ قَوْفِ
اَوَّلَ صَفِ كَيْلِ وَاِءَا جُمَّثِ
مِهِبِ يَلِ صَفِ هُفَلِخِ
تَنَّا كَفِ مَلَسِ مَثِ نِي تَعُكَّرِ
هَلَّ اِيَلِ صِهَلَّ اِلِ وُسَرِ
اَعْبُرَا مَلَسِ وِهِيَلِ عِ
نِي تَعُكَّرِ هِبَا حُصَا اِلِ وِ
دُوَادِ وُبَا هَاوَرِ نِي تَعُكَّرِ
مَلَسِ مِوِ

Абу Бакра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам хавфда пешин намозини ўқидилар. Бас, у зот у (саҳоба)ларнинг баъзиларини ўз орқаларига саф қилдилар, баъзиларини эса душман томонга саф қилиб қўйдилар. Сўнгра ўз орқаларидагилар билан икки ракъат намоз ўқидилар ва салом бердилар. У зот билан намоз ўқиганлар туриб бориб, ўз биродарларининг жойларини эгалладилар. Сўнгра наригилар келиб, у зотнинг орқаларида намоз ўқидилар. Шунда улар билан икки ракъат ўқиб, салом бердилар.

Шундай қилиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам учун тўрт ракъат, у зотнинг саҳобалари учун икки ракъат-икки ракъатдан бўлди».

Абу Довуд ва Муслим ривоят қилишган.

Агар хавф яна ҳам зиёда бўлиб кетса, уловга минган ҳолда, имо билан, қай тарафга қодир бўлсалар, ўша ёққа юзланиб, якка-якка намоз ўқийдилар. Уни қитол, юриш ва уловга миниш бузади.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.